Sangen om "Den røvede datter"

AF Ingolf Haase

Lokalhistorisk forening & arkiv for Gl.-Tønder Kommune

Sangen om "Den røvede datter"

I forbindelse med festlighederne ved Genforeningen red Christian 10.over den gamle grænse ved Frederikshøj den 10. juli 1920 på en hvid hest. Umiddelbart efter at kongen havde krydset selve grænsen rakte en præstekone fra Aastrup ved navn Elisabeth Braren sin 9 årige adoptivdatter Johanne Martine Braren op mod kongen, for at hun kunne give kongen blomster. I stedet løftede Christian 10. pigen helt op på hesten, hvor hun red med ham gennem folkemængden ved Frederikshøj.

Begivenheden blev malet og fotograferet og billedet blev siden et stærkt symbol på Genforeningen, fordi det meget bogstaveligt illustrerede Henrik Pontoppidans ord i digtet ”Det klinger som et eventyr, at sagn fra gamle: en røvet datter dybt begrædt, er kommet frelst tilbage” – som også blev brugt som agitation på afstemningsplakater.

Vi kender alle stroferne fra Pontoppidans digt "Sønderjylland", som kongen lemeliggjorde ved spontan at gribe den lille pige:

Det lyder som et eventyr
et sagn fra gamle dage:
en røvet datter, dybt begrædt,
er kommen frelst tilbage

Henrik Pontoppidans (1857-1943) digt "Sønderjylland" blev oprindelig trykt i Berlingske Tidendes søndagstillæg "Ude og Hjemme" juledag 1918. Bladet havde indbudt en række folk, bl.a. Pontoppidan, til at skrive et digt om Sønderjylland. Pontoppidan havde egentlig sagt nej til at være med, men blev inspireret til digtet på en spadseretur en morgen i flot solskin. Pontoppidan var heller ikke normalt en national digter og lyriker, men derimod samfundsrevser.

"Den røvede datter" bydes "*Velkommen hjem til moders hus*". Hun er blevet bleg, men "*du skjuler stolt, hvad ondt du led i hine bøddelhænder*". Men i morgenrøden kommer hun "*klædt i hvidt og rødt og smiler os i møde*".

Dette eventyrmotiv - Den røvede datter, der kommer tilbage efter at have betalt blodige løsepenge – "*seks tusinde unge sønners liv*" - var så enkelt og et fint billede på Sønderjyllands genforening med Danmark efter 56 års prøjsisk styre, at digtet blev genforeningsSANGEN.

I bogen "Rytterkongen" af Knud J.V. Jespersen findes et uddrag af kongens dagbog, der beretter, hvordan kongen oplevede begivenheden:
"Men i det Øjeblik jeg var kommer igennem den (Æresporten), fik Jublen en ganske ny Klang, saa jeg ikke var i tvivl om, at nu havde jeg passeret Grænsen. Straalende Ansigter med taarefyldte Øjne rettedes imod mig, mens Raabet "vor Kung" lød uafbrudt. Så overvældende var denne Modtagelse, at jeg følte mig dybt grebet, og da en lille Pige senere raktes op imod mig med en Buket Blomster, saa lagde jeg i det Kys, jeg trykkede paa hendes Pande, al den Glæde og Taknemmelighed, jeg selv følte, og da det lille Væsen lagde sine Arme om min Hals, havde jeg Følelsen af, at jeg havde taget Sønderjylland i mine Arme - nu, da den lille Pige tillidsfuldt sad foran mig paa Hesten."

I virkeligheden var pigen skrækslagen, hvilket moderen afslører i sin beskrivelse af begivenheden:
"Efter en lille Tid saa jeg, at Johanne blev Angst, hun kunne ikke se mig og var lige ved at græde. Da maatte jeg bryde igennem Menneskemængden og komme ud til Grøften, som jeg løb henad, indtil jeg kom foran Toget. Saa brød jeg igennem, men blev standset af 3 Politibetjente, som vilde vide mit Navn. Da jeg kom frem, kaldte jeg Johanne ved Navn, men for lutter Jubel og Hurraraab var det næsten umuligt for hende at høre mig. Straks da holdt Hesten stille, og jeg løftede hende ned. Idet jeg tog

hende ned, sagde Kongen: "Maa jeg beholde hende?" Han fik intet Svar, thi da jeg saa op i hendes Ansigt, afmaledes der en Skræk for hvad mit Svar vilde bringe".

Da sangen første blev trykt i en bog, var verset "*Hvad knap vi turde hviske om i krogen mellem venner / forkyndes nu på dansk og tysk som løfteord af frænder*" strøget efter Pontoppidans anmodning – givet fordi han ikke ville anses for at være tyskvenlig. Senere er det heldigvis kommet med igen i sangbøgerne, da det giver en større forståelse for tankegangen omkring genforeningen.

Maleren Joachim Skovgaard anvendte også motivet og det første vers af sangen i sin berømte og smukke genforeningsplakat op til afstemningen i 1920 (se billede).

Historien om genforeningssangen er en af de rigtig mange, spændende og oplysende historier, man kan læse om i bogen *Alle de skjalde - Litteraturen i Sønderjylland og Sønderjylland i litteraturen*, som H.E. Sørensen har skrevet. Bogen er udgivet i 2015 af SPROGFORENING.

Ud over Joachim Skovgaard har Thor Bøgelund også lavet to plakater med tekst fra den danske sangskat nemlig Jeppe Aakjærs ”Se dig ud en sommerdag” og Johan Ottesens ”Det haver så nyeligen regnet”.